

Мотивація навчальної діяльності учнів

Найважливіший сенс учительської праці - навчити учнів так, щоб вони не розгубилися в бурхливому вирії сучасного життя. Школярі цікавляться тим, що їх оточує і для них доступне. Щоб пізнати нове, потрібне бажання. Треба зацікавити учнів не лише конкретним предметом, а й процесом отримання знань. Тоді навчання стає задоволенням.

На уроках потрібно створювати такі умови, щоб кожний міг сам здобувати знання. Молоде покоління повинне навчитися аналізувати проблемні ситуації, знаходити раціональні способи орієнтації в них, навчитися повніше розуміти світ, суспільство, себе, свою справу. За словами французького письменника, «вчитись треба тільки весело; щоб переварити знання, треба поглинати їх з апетитом». Саме тому однією з головних проблем сучасного навчання є проблема «Мотивація навчальної діяльності учнів»

Будь яка діяльність людини, в тому числі і навчання, підкоряється загальній схемі:

1. Необхідність – початок будь-якою діяльності людини, тобто на уроці висувуються проблеми, які треба вирішити.
2. Потреба (вивчити новий матеріал або отримати оцінку)
3. Мотив (викликати в дитині бажання займатися проблемою)
4. Мета (ті завдання, які вчитель ставив перед учнями, і які треба виконати за урок)
5. План досягнення мети.
6. Корекція.
7. Оцінка результатів.

За цією схемою можна моделювати уроки будь-якого типу. Слід пам'ятати, що на кожному етапі уроку учням повинно бути цікаво. Треба при цьому не забувати, що всі діти різні. Учитель повинен розпізнавати здібності, допомогти дитині їй розвинути, створити умови для проявлення і

формування нових здібностей. Давнє прислів'я говорить: «Учитель повинен дати від себе, щоб учень прийшов до себе».

Практика підтверджує, що педагог, який однаково дає всім учням, не однаково навчає 30 осіб, які «приходять до себе».

Умовно я виділяю 3 рівні людських здібностей:

1 рівень – люди здатні взяти все, що їх дають, але не здатні зберегти або зберігають з великими труднощами(здібності нижче середнього);

2 рівень – люди не тільки беруть усе, а й постійно працюючи, спокійно його збільшують(здібності середнього рівня)

Думаю, що більшість людей належать саме до нього. Тягнемось до знань, учимось, пізнаємо, щось відкриваємо. А дійсними творцями технічного прогресу і культури.

Є люди **3 рівня** здібностей. Вони не тільки беруть, а й в багато разів збільшують. Це Архімед, Ньютон, Ломоносов... Їхні здібності вище від середнього рівня.

Я вважаю що підходити до дітей з якимось мірами їх здібностей не можна. Навіщо учнів зациклювати на думці: «Я поганий, не здатний ні на що». Кожний із них знає свій рівень здібностей. Якщо самостійно обирають завдання, то реально оцінюють свої знання з теми.

Якщо дитина має бажання, не лінується, працює, то обов'язково підвищує свій рівень навчальних досягнень. Учні приходять до школи з бажанням навчатися, але з часом воно знижується або й зовсім зникає. Звичайно, є багато об'єктивних і суб'єктивних причин Я хочу звернути увагу на одну – це не цікавий для учнів урок. Як кажуть французи: «Всі жанри добрі, крім нудного». Урок повинен бути насичений цікавими фантами, а не тільки містити відомості з підручника та розв'язування задач до теми. Ще Гете писав:

Пергаменты не утоляют жажды,
Ключ у мудрости не на страницах книг,
Кто к тайнам мысли рвется мыслью каждой,
В своей душе находит их родник.

Бачимо, як чітко сформульована думка: без бажання не буде навчання. Тому й прагну на кожному уроці стимулювати пізнавальну активність, викликати в учнів бажання працювати.

Для створення педагогічної ситуації, що стимулює пізнавальну активність, шукаю нетрадиційні види роботи. Для цього використовую зміст навчального матеріалу, його зв'язок з життям і практикою, раціональні прийоми кожного етапу уроку, проблемний та емоційний характер викладання, пошукову пізнавальну діяльність, щоб дати можливість учням переживати радість відкриття на уроці.

Що ж стимулює навчальну активність сучасних підлітків? Думаю бажання краще підготуватися до майбутньої професійної діяльності до життя в суспільстві. Сам тут міститься великий резерв розвитку пізнавальної діяльності сучасних підлітків. Якщо визнаємо що школяр має свою точку зору своє бачення своє тлумачення розуміння або його відсутність свій особистий спосіб пізнання суті, який не завжди співпадає з баченням учителя, то станемо на шлях навчання «звернення до себе» - шлях особистісного розвитку. Я прагну організувати пізнавальну діяльність учнів таким чином, щоб вони самостійно розв'язували певні ситуації проблеми, спираючись на свої потенційні можливості та вже набуті знання у процесі взаємодії «Учень – інформація», «учень-ситуація», «учень – знання», «учень – вміння та навички», «учень – проблема», «учень – учень», «учень-група», тощо.

Індивідуальна самостійна робота учнів за схемою орієнтованої основи дій

Робота в парах (обговорення й корекція)

Робота в групах (вироблення точки зору, узгодження думок)

Колективна робота (групування думок формування висновків)

На різних етапах уроків використовую такі форми інтерактивних технологій, як презентація, мікрофон, ток-шоу, реклама, незакінчене речення, міні-проекти, мозковий штурм, рольову гру, математичний диктант, тощо. Уроки вкладаю в рамки семінару, дослідження, суду, тренінгу, брейн - рингу, «математика з зірками», «круглого столу», проекту, міжпредметний зв'язків, КВК, тощо. Кожен урок планую з позиції мотивів діяльності на кожному його етапі. У педагогіці визначаю 5 взаємопов'язаних груп мотивів навчання: соціальні, комунікативні, пізнавальні, відповідальності та перспективи.

Соціальні мотиви вимагають від нас забезпечення усвідомлення учнем суспільної та особистісної значущості навчання, формуванням в нього активної життєвої позиції.

Комунікативні мотиви вимагають формування ставлення учнів до навчання під впливом оточуючих.

Пізнавальні – спонукання учнів до вироблення потягу до знань.

Мотиви відповідальності розглядаються як одна із загальних якостей, результат інтеграції всіх психічних функцій особистості та суб'єктивного сприйняття навколишнього світу, оцінювання власних чуттєвих ресурсів, волі, ставлення до обов'язку.

Мотиви перспективи пов'язані зі встановлення далекої і близької мети навчання. Близьку мету завжди ставить учитель: забезпечення учня методикою оволодіння складними темами навчального матеріалу, поглиблення його знань за рахунок допоміжної літератури, самоосвіти, факультативних занять тощо.

«Потреби, мотиви, стимули – це «ягоди» з одного поля», - стверджує Підласий. Його думки стали моїм кредо щодо мотивації навчальної діяльності:

- Спираюсь на бажання дитини. Важливе не те, чого бажаємо, а й те, чого хоче учень. Він не впевнений у своїх бажаннях. Завдання вчителя – змінити напрямок його прагнень, якщо вони не збігаються з педагогічними цілями.

- Примушую своїх учнів чогось палко забажати. Головне, щоб бажання виникли, а ми змогли б їх використати.

- Враховую інтереси й нахили. Розповідаю про те, що цікавить моїх учнів, точніше, з цього починаю. У Важких випадках іду від яскравої форми до зміясту, від емоцій до логіки.

- Знаходжу можливість допомогти учням у здійсненні їх намірів.

- Заохочую бажання досягти визнання. Не нехтую тим, що багато дітей вчиться не тільки заради знань, а й заради престижу.

- Більше хвалю, менше критикую. Авансую найменші позитивні досягнення. «Я вірю, що ти зможеш!»

- Використовую зовнішню привабливість й цікаві форми роботи, оформлення результатів, кінцевої оцінки діяльності.

- Заклик «треба!» трансформую в «це потрібно зробити! Ти ж вольова людина!»

- Миттєво використовую ситуацію, що виникла випадково, як стимул.

Я цілком погоджуюсь з думкою С. Д. Пуассона, що «життя прикрашене двома речами: вивченням математики та її викладанням.» Намагаюся так організувати навчальний процес, щоб новий матеріал на кожному етапі уроку поставав перед учнями в новому висвітленні: використовую відомості про значення математики для сучасних досягнень науки й техніки, залучаю елементи історизму, встановлюю міжпредметні зв'язки, на яскравих прикладах переконую в необхідності конкретних знань для оволодіння певною професією.

«Математику слід вивчати у школі ще й з тією метою, - стверджував М. Лобачевський, - щоб набутих знань було достатньо для звичайних потреб у житті». Тому одним із девізів моєї педагогічної діяльності є слова:

Я знаю, нездібних дітей не буває,

БОГ кожній дитині дарує талант,

І в кожній із них якась здібність дрімає –

Політик, поет, слюсар чи музикант.

Фрагмент 1

Які асоціації у вас викликає слово «урок»? Давайте розкладемо його по літерах: у- успіх, р- радість, о- обдарованість, к- кмітливість. Чого ви чекаєте

від цього уроку? Сподіваюсь, що сьогодні на уроці на Вас чекає і успіх, і радість. Ви зможете продемонструвати свою обдарованість і кмітливість.

Етап актуалізації знань:

Думаємо колективно,

Працюємо оперативно.

Сперечаємося доказово-

Це для всіх обов'язково.

Фрагмент 2

Перед поясненням нового матеріалу

Ще 2400 років тому китайський педагог Конфуцій сказав: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу і чую, я трохи пам'ятаю. Те що чую, бачу, обговорюю і роблю, я набуваю знань і навичок.

Фрагмент 3

Етап постановки проблеми

Піднятися сходами

Очікувані результати:

- узагальнення і систематизація знань;
- розширення світогляду;
- розвиток логічного й дивергентного мислення;
- вміння працювати в парі, групі, навички культури спілкування та математичного мовлення.

Тож закликаю до співпраці. Тільки взаємна зацікавленість, наша співпраця дадуть очікувані результати.

Фрагмент 4

Етап самоконтролю і оцінки знань

Сьогодні на уроці проводимо само оцінювання знань - кожний з вас реально оцінює свої знання та виявляє прогалини за «карткою самооцінки»

1. Знання теорії

2. Теоретичний волейбол

3. Миттєвий контроль

4. Математичне лото

5. Дії над дробами

Я розумію, що чудес у педагогіці не буває. Є велика, складна, часом безмежно складна робота. Добре, що педагог перебуває в постійному пошуку, знаходить такі неординарні шляхи й методи навчання, щоб на кожному уроці дивувати учнів, уміє складати з ними щирі, доброзичливі та водночас вимогливі стосунки, ставить на контроль кожен помилку, на кожне «чому?» вчасно дає відповідь. Тому і є певний результат.

